

מגשימים חברת מופת בישראל

מטרות

- הבנת מטרת הציונות כבניית חברת מופת.
- שיחה על חברת המופת – באילו תחומים / נושאים חשוב לנו להיות חברת מופת?

מהלך

א. פתיחה

הסבר: ב-י' באייר אנו מציינים את 'יום הרצל' (תאריך יום ההולדת שלו). את הרצל נהוג לכנות 'חוזה המדינה'. היום נעסוק במה הרצל ביקש להשיג בציונות.

ב. מטרת הציונות (10 דקות)

- נבקש לכתוב על נייר, במשפט אחד, מהי ציונות.
- נאסוף מהתלמידים/ות את התשובות, ונרשום על הלוח [סביר שיהיו תשובות דומות, ולכן, לאחר שנאסוף כמה תשובות דומות, אפשר לבקש שיצביעו מי שכתבו גם הם תשובות דומות]. כאשר נרשום את התשובות על הלוח, נסדר אותן בקבוצות, לפי התשובות הצפויות:
 1. הקמת מדינה לעם היהודי, עצמאות.
 2. להמשיך את פיתוח המדינה.
 2. אהבת העם ואהבת הארץ (פטריוטיות).

נכתוב על הלוח, לצד התשובות האלה, את פרוגרמת באזל

"הציונות שואפת להקים בית מולדת לעם היהודי בארץ ישראל, המובטח לפי משפט הכלל" נסביר: נוסח זה הוא הנוסח שהתקבל בקונגרס הציוני הראשון (באזל, 1897), והוא ההסכמה הבסיסית של התנועה הציונית. 'משפט הכלל' = בהסכמה בינלאומית, לא במלחמה.

- שאלה לדיון: אם זו המטרה, מהי ציונות אחרי שהמדינה קמה? הא גם הציונות נגמרה?

ג. הציונות כאידיאל (10 דקות)

קוראים מתוך דברי הרצל

הרצל, מתוך 'הציונות – אידיאל שאין לו סוף', 26.6.1899

יש אנשים שאינם מבינים אותנו כראוי, וסבורים כי מטרת מאמצינו היא לשוב לארצנו. האידיאל שלנו הולך הלאה מזה; האידיאל שלנו הוא חזון האמת הנצחית הגדולה; הוא אידיאל שהולך תמיד קדימה; הוא אידיאל שאין לו סוף [...]

אנו נשוב ונשתול את עצמנו כפרח הזה הצץ מן האדמה, גדל ופורח ונותן את ניחוחו ואת יופיו לעולם.

אנו נחזיר את התרבות הגבוהה ביותר לעמנו. אנו נרומם את הנשמה היהודית למרום פיסגתה. אם נזכה להיות שם, ואני מקווה להיות שם, אנו ניתן להמוני עמנו העניים את כל המחשבות הנעלות הללו, נגאל את נפשותיהם, נעזור להם להגשים את האידיאל הגדול ביותר של צדק והיושר.

שאלות הבנה

- מה הרצל אומר על מי שחושבים שהמטרה היא לחזור לארץ?
- מהי מטרת הציונות לפי הדברים האלו של הרצל? במה היא שונה מהמטרות שראינו עד עכשיו?
- אם זו המטרה, מתי תסתיים הציונות? במה זה שונה מההגדרות האחרות לציונות שראינו?

ד. חברת מופת (20 דקות)

נסביר: כמו שראינו, הרצל לא הסתפק ברעיון של הקמת מדינה ליהודים, אלא שאף גם שבארץ תבנה חברה טובה יותר, המיוסדת על אידיאלים של צדק ויושר. מקובל לנות את זה 'חברת מופת' [מופת = דוגמה].

נקרא קטע מתוך היומן של הרצל (5 דקות)

הרצל, יומן, 13.6.1895

אנו בעצמנו נמשיך בפיתוח הנסיונות החדשים ונשתמש בהם; וכשם שאנו עושים ביום-העבודה של שבע שעות ניסיון לטובת כל האנושות, כך נימנה עם הראשונים בכל המועיל לבני האדם, וארצנו החדשה תהיה גם ארץ הנסיונות, ארץ לדוגמה ולמופת.

שאלות להבנה

- מה הכוונה בלהיות 'חברת מופת'?
- איזו דוגמה הרצל נותן לניסיון שיעשו הציונים בארץ? [יום עבודה של 7 שעות בלבד. בימיו היה מקובל יום עבודה של 12 שעות ואף יותר, והעובדים ניהלו מאבק לקיצור יום העבודה ל-8 שעות].

התלמידים/ות יתחלקו לזוגות/רביעיות, וכל קבוצה תדון בשאלות (5-10 דקות)

- באילו דברים החברה הישראלית היא 'חברת מופת' ודוגמא לאחרים?
 - באילו דברים הייתם רוצים לקחת דוגמא ממדינות אחרות?
 - באילו דברים הייתם רוצים שהחברה הישראלית תהפוך לטובה יותר ולדוגמא עבור אחרים?
 - באילו דברים הייתם רוצים שהכיתה שלנו תהיה טובה יותר ודוגמא לאחרים?
- נתכנס למליאה, ונבקש לספר אילו תשובות ענו על שתי השאלות האחרונות. נאסוף את התשובות על הלוח תחת לכותרת 'היינו רוצים להיות 'מופת ל...', בחלוקה לכיתה ולחברה. (5-10 דקות).

ה. סיכום

נאמר: ראינו שהרצל הציע הגדרה לציונות שאינה נגמרת, בגלל שהיא שואפת ליצירת חברה טובה יותר, שתמיד מנסה להשתפר. חשבנו יחד על הדברים בהם היינו רוצים להשתפר ולהיות דוגמא לאחרים, בכיתה ובחברה הישראלית בכלל. 'יום הרצל' הוא הזדמנות להיזכר בדברים האלה, לחשוב עליהם, ומתוך כך להתקדם בתהליך השיפור.

נספחים – חברת מופת בחזון הרצל

תכנית באזל, מתוך החלטות הקונגרס הציוני הראשון (1897)
"הציונות שואפת להקים בית מולדת לעם היהודי בארץ ישראל, המובטח לפי משפט הכלל."

הרצל, מתוך 'הציונות – אידיאל שאין לו סוף', 26.6.1899
יש אנשים שאינם מבינים אותנו כראוי, וסבורים כי מטרת מאמצינו היא לשוב לארצנו.

האידיאל שלנו הולך הלאה מזה; האידיאל שלנו הוא חזון האמת הנצחית הגדולה; הוא אידיאל שהולך תמיד קדימה; הוא אידיאל שאין לו סוף [...]
אנו נשוב ונשתול את עצמנו כפרח הזה הצץ מן האדמה, גדל ופורח ונותן את ניחוחו ואת יופיו לעולם.

אנו נחזיר את התרבות הגבוהה ביותר לעמנו. אנו נרומם את הנשמה היהודית למרום פיסגתה. אם נזכה להיות שם, ואני מקווה להיות שם, אנו ניתן להמוני עמנו העניים את כל המחשבות הנעלות הללו, נגאל את נפשותיהם, נעזור להם להגשים את האידיאל הגדול ביותר של צדק והיושר.

הרצל, יומן, 13.6.1895
אנו בעצמנו נמשיך בפיתוח הנסיונות החדשים ונשתמש בהם; וכשם שאנו עושים ביום-העבודה של שבע שעות ניסיון לטובת כל האנושות, כך נימנה עם הראשונים בכל המועיל לבני האדם, וארצנו החדשה תהיה גם ארץ הניסיונות, ארץ לדוגמה ולמופת.

